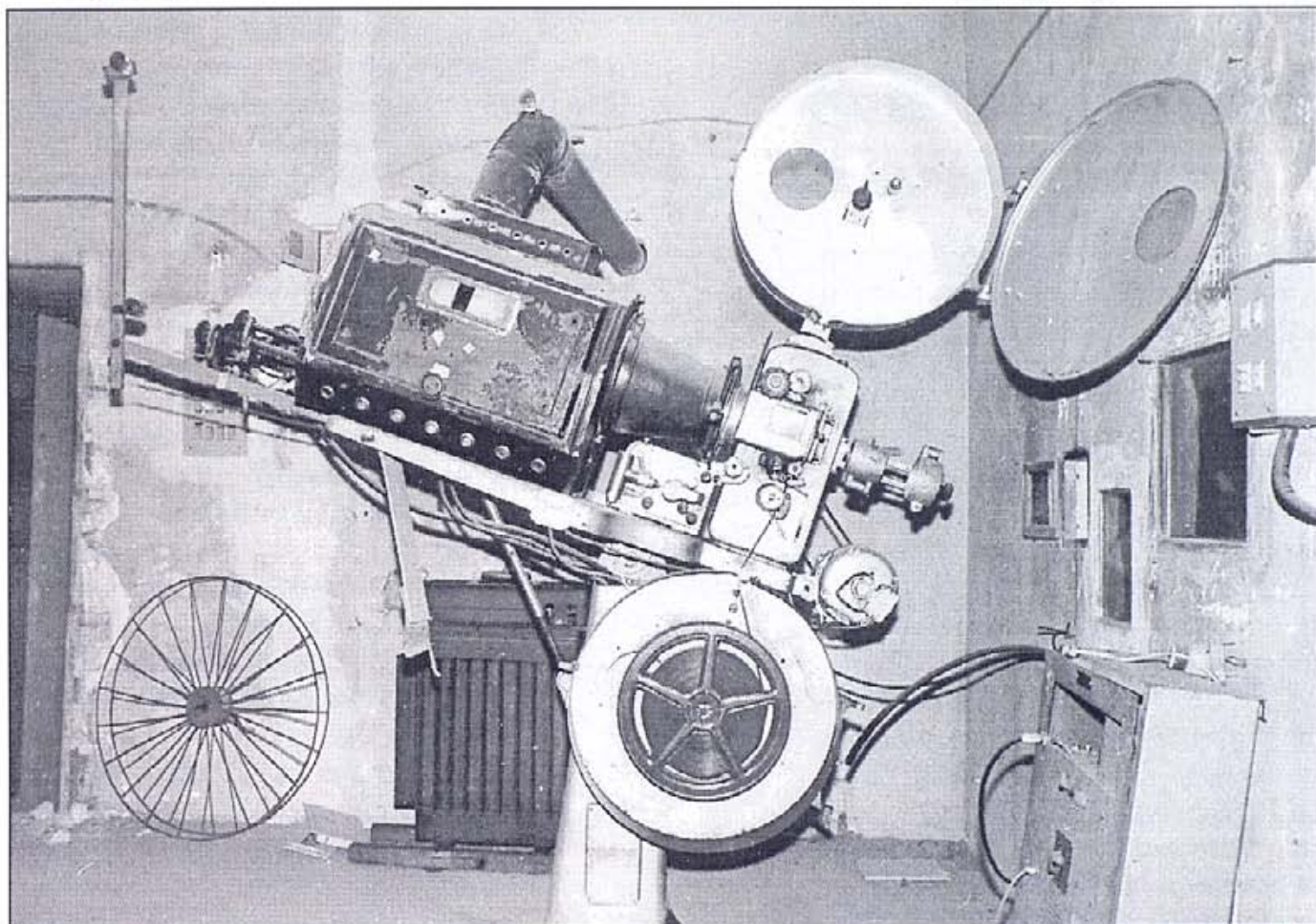

Holí Nou

100
ANYS
DE CINEMA

50 ANYS **DE CINEMA** **A VILAFRANCA**

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

II Cent anys

ELS INICIS DEL CINE A VILAFRANCA

(EL CINE PARROQUIAL)

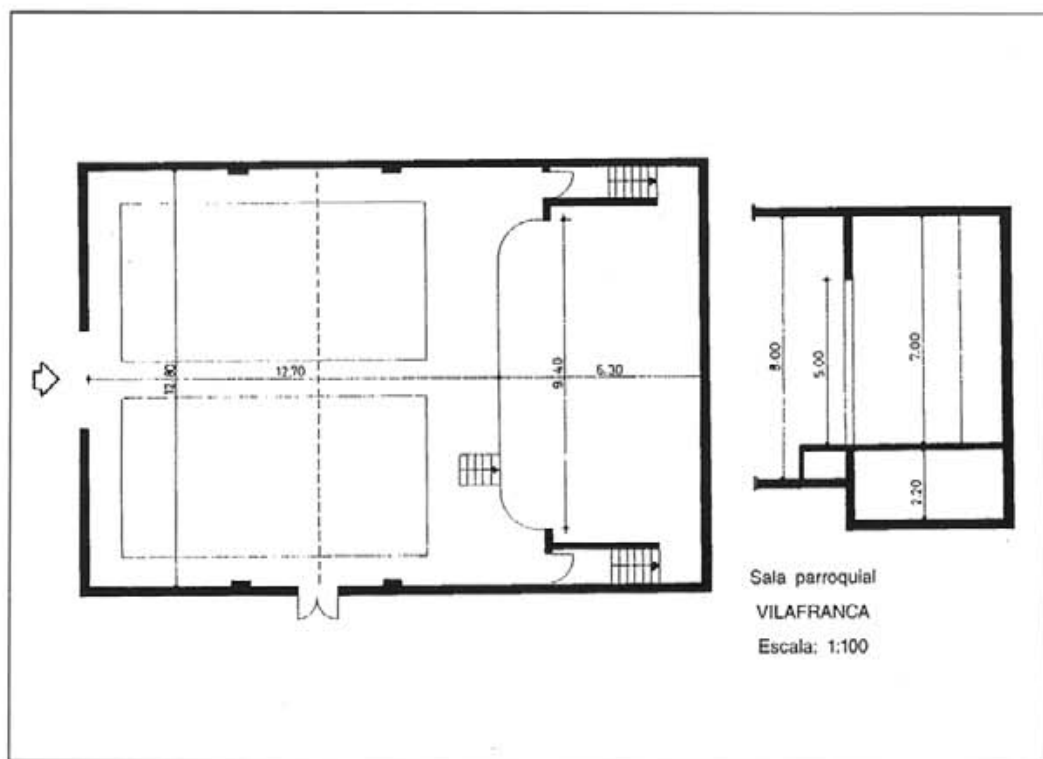

de Cinema

Vilafranca», paralitzades les de l'Església Nova, de la qual ja hi havia tot el buc fet. La seva ubicació seria dins el corral de la rectoria vella, en el lloc on només hi habitaven uns quants ametllers i tarongers, a part de la primera Pila baptismal del poble (datada del 1685, que trobam ara dins l'Església de Vilafranca) en un racó d'aquelles parets, mig oblidada. El primer dia, l'endemà de l'Anunci, es presentaren 120 homes per fer feina en els fonaments de l'edifici, pels quals D. Miquel Siquier tengué preparat brosat amb mel a voler (en sobrà un ribell ben ple) i vuit pans dels més grossos. Les obres anaren a bon ritme, acabant l'estructura de tancament formada per pilars i parets entre aquests a més de lligades en les parets, tot de formigó (i ferro pels pilars i lligades) fet amb motllos de fusta, al cap de quatre mesos, dia 4 de Maig del mateix any 1940. Una vegada fet el buc, les obres s'aturaren per poder seguir i aca-

No feia molts d'anys que el diumenge havia estat declarat com a dia festiu, de no treballar, i durant els moments d'esbarjo la nostra gent restava inquieta, tenia ganes de passar-ho bé durant els pocs moments lliures que tenien; uns la feien petar a la cantonada o dins el bar, altres jugaven a truc i segons el parlar de la gent, el que millor ho tenia feia una volta pels pobles voltants per veure una d'aquelles pel·lícules considerades "impúdiques". No direm que aquest darrer tret fou la principal causa de la construcció del Saló Parroquial, però sí que fou pres en consideració pel llavors rector, don Miquel Siquier, encara que aquest veia imprescindible dotar el poble d'un lloc on el jovent i els majors poguéssin passar un moment entretingut. Era l'1 de Gener de 1940 quan el rector Siquier, home de projectes que il·lusionà a tots els vilafranquers en una època difícil, feu l'Anunci definitiu per començar les obres del que seria el «Cine Parroquial» de

"El primer dia, l'endemà de l'Anunci, es presentaren 120 homes per fer feina en els fonaments de l'edifici, pels quals D. Miquel Siquier tengué preparat brosat amb mel a voler"

Plànols del Saló Parroquial

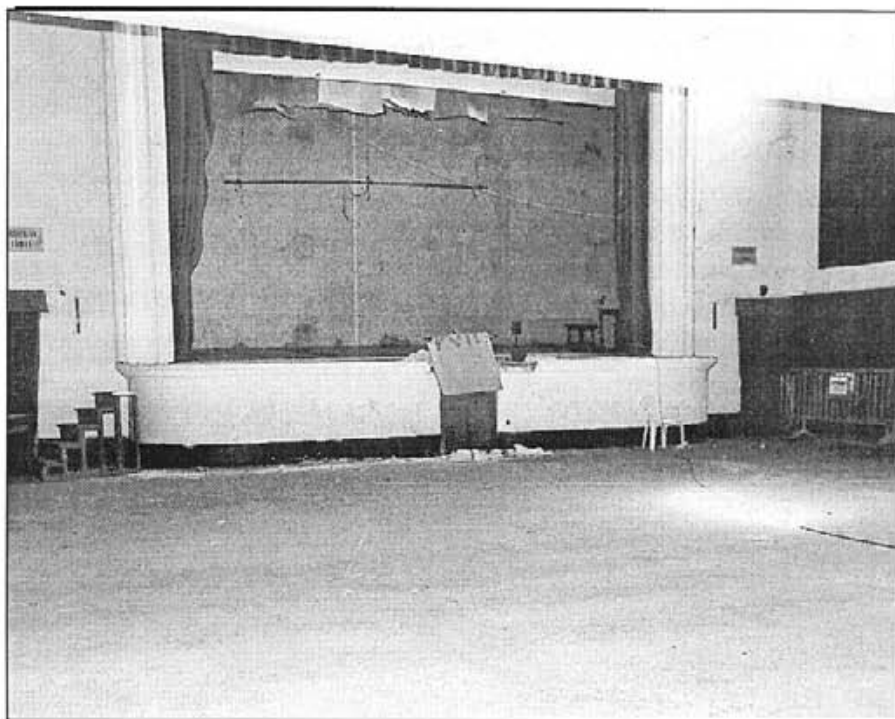
bar les de l'Església. Això no impedi però, que el mateix vespre del 4 de Maig s'hi fes una comèdia, «La Violeta», seguida de festa i sarau per llarg que tots els vilafranquers gaudiren amb entusiasme dins d'aquelles parets fruit dels seus esforços com a poble. Conten que a les quatre de la matinada encara es podia sentir el so del piano de D. Miquel Siquier seguit de les banelletes. Afegir que en aquestes dades, els al·lots de l'escola empraven la gran sala com a lloc d'esplai i es diu que les parets eren aprofitades per aquells joves com a pista de frontó.

Una vegada acabades les obres de l'Església, es reanudaren les del Saló amb l'arribada de les quatre càbries o encavallades de ferro procedents de Bilbao, vengudes per València. Amb l'ajuda del ferrer mestre Jaume Not muntaren l'estructura de la teulada a dos vessants amb façana d'acabament triangular seguint la inclinació de la teulada, formada per les càbries dites (que vengueren en peces) suportades pels pilars, i corretges o taulons de fusta procedents de les bastimentes que s'empraren en la construcció de l'Església. També es feu el galliner del Saló Parroquial, d'estructura metàl·lica, aguantat per una jàssera de ferro duita dels «Astilleros» de Ciutat, anant també de pilar a pilar, de vuit tonelades de pes, col·locada amb un ternal que permetia que fos aixecada per un sol home. Així s'acabaren les obres l'any 1944. El mestre d'obres fou el vilafranquer Joan Bauçà Font, l'arquitecte un tal Ferragut de Ciutat i l'aparellador el conegut com a «es coixet», de Manacor. Només faltaven les cadires, duites

d'un teatre que es tancava de Pollença, i les cortines per enllestir el nou «Cine parroquial de Vilafranca».

Com a curiositat, si vos fixau en la paret que dóna al corral de la Rectoria Vella, just aferrat al carrer hi veureu a l'altura del

"S'acabaren les obres l'any 1944. El mestre d'obres fou el vilafranquer Joan Bauçà Font, l'arquitecte un tal Ferragut de Ciutat i l'aparellador el conegut com a «es coixet», de Manacor"

primer pis un portal. Aquest es va fer pel personal de la maquinària de projecció de les pel·lícules (situat al segon pis) com a sortida d'emergència (exclusiva per aquests, que per llei no podien emprar les escales del públic com a emergència, no alarmant-lo així en cas d'haver de sortir del quartet de maquinària per un mal funcionament d'aquesta) per poder passar la inspecció vigent. Tanta sort que no la varen haver d'emprar, ja que els escalons no hi han estat mai!

Que comenci la funció!!.

Fonts d'informació: Miquel Siquier i Andreu Bauçà Gelabert.

Guillem Bauçà Sastre

IV Cent anys VERSIÓ ORIGINAL

de Cinema

dues-centes persones; el lloc on els escolars poguessin representar obres teatrals, la sala on projectar pel·lícules, diapositives o, també, on acollir conferències i demés reunions socials que mica en mica ajuden a enriquir la cultura d'un petit poble

Tenim un cinema embalsamat. com el nostre.

Al Saló Parroquial ni tan sols s'hi pot projectar cinema mut, aquell que ara fa cent anys va esdevenir en el seté art.

Dins les mancances d'infraestructura es fa palès el comptar amb una sala de projeccions ni ja amb fins comercials, sinó més bé per entendre les necessitats culturals de la nostra vila.

El cinema descompon el moviment per mitjà de fotografies instantànies a raó de 24 si el cinema és sonor i 16 si aquest és mut. Però per ací el moviment polític vers la consecució d'una sala de projeccions pública sembla quasi inexistent.

Ara fa cinc anys, l'Ajuntament va aconseguir la cessió del Saló Parroquial per un termini de 30 anys i de seguida va encomenar un projecte de reforma (valorada en prop de 70 milions) que a hores d'ara roman entre teranyines. Aquest petit somni ja ha costat dos milions per la redacció de les línies mestres de dita reforma. El fet, però, es que han passat cinc anys i estam a les mateixes. En un principi, la tasca del regidor de Cultura, Jaume Sansó, estava dirigida a aconseguir, una vegada haver-se redactat el projecte, les majors fonts de subvenció possibles, però ni el govern central ni el govern balear han dirigit cap cèntim a donar suport a la iniciativa municipal.

Cinc anys són massa per seguir en el mateix punt de partida, es a dir, sense la desitjada sala polivalent amb capacitat per

"El principi del cinema va tenir lloc ara fa cent anys amb el cinematògraf dels germans Lumière on s'obria la porta a la difusió de films i que un segle després l'ha confirmat com un sòlid imant que ha contribuït a l'apropament de cultures"

Crec que la manca de diners, sobretot en els propers anys i una vegada que hem assolit la infraestructura sanitària adient, no ha de ser un obstacle insalvable per a què el projecte de cinema municipal romangui aparcat dins algun caixó de La Sala. Tot i que sigui discutible la decisió de invertir 70 milions a un edifici que d'aquí a 25 anys deixarà de ser municipal i retornarà a la Parròquia, s'hauria de cercar qualche sistema de finançament per acometre un objectiu com el que molt encertadament va dissenyar l'actual regidor de cultura. Un projecte al que tampoc s'ha dedicat massa temps en els darrers anys ja que la necessitat d'acabar la infraestructura del sanejament ha prioritzat per damunt el projecte de reforma del Saló Parroquial.

El principi del cinema va tenir lloc ara fa cent anys amb el cinematògraf dels germans Lumière on s'obria la porta a la difusió de films i que un segle després l'ha confirmat com un sòlid imant que ha contribuït a l'apropament de cultures. En aquestes dades, a aquesta vila, ens haurem de preparar per reivindicar un «Tornar a començar» en què

sigui en versió original.

Miquel Barceló Noguera

Cent anys 100 ANYS DE CINE

de Cinema v

(I UN PARELL D'ELLS A LA VILA)

Els diaris, els noticiaris televisius, revistes, actes, espectacles, qualsevol esdeveniment ha estat bo per parlar de la celebració de l'aniversari del naixement del nomenat setè art: el cinema. Un segle de fantasia, emocions, terror, aventura, història, sentiments, rialles, plors, música, etc.

Tot això plegat no fa més que treure'm del cap tot el que ha representat el cinema per a mi.

Vaig tenir la sort de estar-hi lligat directament, i indirectament, en tot el món del cinema: Quan tenia 11 anys vaig participar en la filmació d'un capítol de la sèrie «Manuel de Falla» i us puc assegurar que va ésser emocionant. Vàrem fer una filmació que va durar tot el dia, i sols per aprofitar una seqüència d'uns 40 segons. Això va passar a Lluc, on hi vaig exercir d'alumne. En el mateix col·legi era l'encarregat de la màquina de projecció i cada dijous i dissabte projectàvem una pel·lícula.

Els qui hagi pogut veure la pel·lícula «Cinema Paradís» (una joia) sabeu cert que és el que representa el cinema per a les classes populars, pels qui no tenien altre forma de divertir-se. Un cinema de poble representava l'eix central de l'escapisme emocional i fantasiós. Era la forma més sana i simpàtica de replegar-se, tot un poble, i sentir-se units per l'espectacle lluminós que ens ofería una pantalla blanca transformada amb un somni.

Així mateix en una època més propera, quan era part del grup de teatre «Sa Paparra», vaig tenir la sort que ens passés pel cap ésser

els encarregats del Saló Parroquial. Sempre he recordat amb simpatia aquell temps, el que van significar pel grup i, sobre tot, les experiències que tinguérem dins aquella sala. Us parlaré una mica de tot allò.

«Sa Paparra», des de la seva creació, sempre va necessitar tenir mil coses per a fer: Teatre, fresses, carrosses, sopars, excursions, etc., així i tot no en teníem suficient. Com a inquilins del saló parroquial havíem de procurar tenir la sala amb un mínim d'activitats. D'aquí va sortir l'idea que fóssim nosaltres els que tornéssim a projectar cinema a la vila. En Pere Fons ens ho va proposar. Nosaltres, il·lusionats acceptàrem immediatament. Uns a la màquina de projecció, altres al bar, un a la taquilla, un altre de porter, dos dins la sala com acomodadors, tothom tenia la seva funció. Aquells horobaixes de sessió doble eren d'allò més entretingut. Les pel·lícules no eren de primera fila, més bé eren de sèrie «B», així i tot el públic ho passà d'allò més divertit.

Sempre recordaré un dia molt especial. Nosaltres sempre tinguérem fama de saber improvisar i com a tal virtut havíem de resoldre el problema amb capacitat i amb soltesa. Els dimarts l'empresa distribuïdora ens comunicava els títols de les pel·lícules que havíem de projectar el cap de setmana següent, així mateix ens enviava els cartells i els «Cuadros» corresponents a dites pel·lícules. Els divendres aquestes pel·lícules ens arribaven amb l'agència i així disposàvem d'un dia per preparar la projecció. En una d'aquestes ocasions ens va passar un dels «xiscarrillos» més sonats dels darrers anys de la història de Vilafranca i que segurament passarà

a formar-ne part després de sortir publicat en aquesta revista. Així va passar:

L'empresa distribuïdora ens comunicava els títols de les pel·lícules per a la projecció del proper cap de setmana i preparàvem la publicitat. Arribà el divendres i l'agència no

**"Un cinema
de poble
representava
l'eix central
de
l'escapisme
emocional i
fantasiós"**

ens dugué les pel·lícules. Després d'uns moments de nervis, telefonades, corregudes i preocupació, decidim fer-hi alguna cosa al respecte. La mateixa nit del divendres canviàrem els cartells de les pel·lícules anunciades per altres dues que ja havien estat projectades anteriorment: una era «En busca del fuego» (Que era una de les que més ens havia impactat) l'altra, si no record malament, era «La niebla». Arriba el diumenge començaren a arribar els espectadors (majoritàriament allots). Eren una vintena. Arriba l'hora de començar. La primera en projectar-se havia d'esser «La niebla». El que pogueren veure els joves espectadors fou un «pupurri» de retalls de pel·lícules que teniem i una vegada junts formaven una cinta d'uns cinc minuts d'absurda incomprensió. Aquella gent no sabia quina era l'intenció, es miraven en cara escèptica, la incertesa que es respirava dins la sala era total. Nosaltres ens divertírem: primer d'haver aconseguit muntar una cinta de retalls d'altres pel·lícules i després de veure la reacció incredula de la gent. Però la sessió era doble i encara no havia arribat el millor. Quedava la segona pel·lícula «En busca del fuego»: S'apaguen els llums. El silenci de la sala es propici per començar. S'obrin les cortines. El blanc de la pantalla reflexa una tènua claror que il·lumina les cares dels assistents. Amb això una persona ha creuat ràpidament l'escenari. Pocs segons després un altre, ràpidament un segon personatge repeteix l'acció. La incredulitat torna a la sala. Que fan aquella gent sobre l'escenari?, perquè corren?. Un gran silenci envaeix la sala. Un personatge sinistre comença a creuar lentament l'escenari. Porta a la ma una gàbia amb una llumeneta dintre. que romp l'obscuritat de la sala. Els

S'apaguen els llums. El silenci de la sala es propici per començar. S'obrin les cortines. El blanc de la pantalla reflexa una tènua claror que il·lumina les cares dels assistents. Amb això una persona ha creuat ràpidament l'escenari...

joves espectadors no poden obrir més els ulls, no saben el que passa i volen una explicació racional del que veuen. Darrera aquest personatge (que ja és ben al mig de l'escenari) el segueix un altre, després dos més. Aquí ja es poden sentir els primers comentaris del públic, les primeres rialles, els primers xisclets. D'alt l'escenari, els personatges, intenten guardar la calma i continuar la seva representació, però el caos fa acte de presència: el públic es queixa, nosaltres ens pixem de riure, els actors (d'alt l'escenari) intenten fer una representació de la recerca del foc.

Al final retornàrem els doblers de les entrades als espectadors i ens disculpàrem. El que a la llarga podran explicar aquells joves espectadors és que assistiren a la primera combinació teatre-cinema de la història que ara han popularitzat el grup «La Cubana» amb la seva obra «Cegada de Amor».

Ara que han passat uns anys, i que nosaltres som una mica més grans, puc assegurar-vos que hem sent orgullós que aquesta experiència passés al nostre poble. I, sobre tot, que jo hi hagi pogut participar. Després de cent anys de història del cinema i que un parell d'ells també tinguin la seva aportació al nostre poble ens ha de servir per reflexionar: sabrem, al llarg dels anys, recordar la història del nostre poble no pel que hàgim pogut esser sino pel que hàgim estat capaços de fer?. Sempre intent recordar el cinema com un estat d'ànim emocionant i fascinator i d'això tos ens n'em de sentir còmplices.

Jaume Sansó i Caldentey

Des que el piano de don Miquel Siquier tocà les notes de «La violetera» han estat molts els actes que s'han duit a terme durant els cinquanta anys, que just ara celebra, al Saló Parroquial. Les posts d'aquell escenari han aguantat el pes de les millors cartelleres de Hollywood, dels joves del Jovent Unit quan interpretaren aquell inoblidable «Jesucrist Superstar», o qui no se'n recorda de les comèdies de «Sa Paparra» o d'aquella estrena de Tomeu Penya, assegut a la dreta de l'escenari, interpretant les seves primeres cançons de «Cant a la Vila»? només els nascuts més enllà de la meitat de la dècada dels setanta estan perdonats de resposta.

Els anys al Saló han anat passant i la gent també. En Joan Pastor «Pontet», qui prengué els papers al seu pare, que temps enrera havia regentat el cinema que hi havia just damunt el bar «Ca'n Paloni», local on actualment hi ha la Caixa, en Mateu Català «Matevet» també se'n feu càrrec. El cinema tengué un grapat d'anys d'inactivitat, prop de quinze, fins que una comissió de l'església se'n feu càrrec temporalment. La llista però, no acaba aquí, i els anys que seguiren en Sebastià de «Son Duran» també projectà pel·lícules una bona temporada. Darrerament, i com conta anecdòticament Jaume Sansó a la seva col·laboració en aquest suplement, foren els joves de Sa Paparra qui es decidiren a promocionar el cinema local.

Des de llavors el Saló ha esdevingut com un lloc de multi-ús esporàdic

i això ha motivat la seva degradació continua. Algunes representacions de teatre escolar, assajos de grups teatrals, desfilades de moda, concerts de rock, judo, tennis taula,... segurament són massa coses per un lloc on només si actúa de passada, deixat a la mà de Déu, i que ja ha perdut la seva raó de ser: la d'espai escènic.

Molt haurem de cavil·lar els vilafranquers sobre el futur del «Casal de Cultura», un projecte primerament costós, què ningú sap si es culminarà o si tan sols es començarà, i en segona suposa la pèrdua de l'únic, i pot

ser l'últim, espai destinat purament al cinema o al teatre. En principi, sembla que la reducció a 196 localitats que preveu el nou projecte semblen insuficients per a promoure qualsevol tipus d'espectacle de mitjana envergadura o, si més no, de l'interès general del poble. A més, si es destina només la planta baixa als espectadors, es condemnarà un galliner tot de fusta que dona un aire diferent al conjunt de la infraestructura.

El passat i el present del Saló Parroquial és fàcil d'explicar damunt el paper, el què no ho sembla tant és la definició del futur del Casal de Cultura. Les subvencions i les aportacions dels organismes oficials no arriben, el poble sembla no estar disposat (de fet no està capacitat) a sufragar els 66 milions que comporta l'obra, i, el que és més trist, sembla no estar necessitat, la passivitat és evident. Res, que un només pensa que això del cinema o del teatre duu camí de ser un tornar a començar.

Jaume Català Sansó

**"Les
subvencions i
aportacions
dels
organismes
oficials no
arriben, el
poble sembla
no estar
disposat (de
fet no està
capacitat) a
sufragar els
66 milions que
comporta
l'obra, i, el
que és més
trist, sembla
no estar
necessitat, la
passivitat és
evident"**

VIII

Cent anys

de Cinema

